

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott

dr. Röhrich Tamás Antal

mint indítványozó

csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm

dr. Debreczi Géza ügyvéd

Debreczi & Reiser Ügyvédi Iroda

útján

az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

I. Kérelem, az Alkotmánybíróság hatásköre, az indítvány befogadása

I/A. Kérelem

Kérem, hogy a T. Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 43. § (1) és (4) bekezdései alapján

a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.20.045/2018/13. sz. rész- és közbenső ítélete, és

a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság által hozott Pfv.VIII.20.045/2019/15. sz. közbenső ítélete

alaptörvény-ellenességét megállapítani, és a hivatkozott bírói döntéseket megsemmisíteni szíveskedjék.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1302-2/2020
Érkezett:	2020 SZEPT 17.
Példány:	Kezelőiroda:
Melléklet:	db

Kérjük a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a 2011. évi CLI. tv. (Abtv.) 53.§ (4) bekezdése, illetve a 61.§ (1) bekezdése szerint, legyen szíves a támadott döntés végrehajtását felfüggeszteni.

Az ítéletek sértik az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt független és pártatlan bírósághoz, és tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alkotmányos alapjogait, és sértik a XXVIII. cikk (4) bekezdésben foglalt rendelkezését, és a (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való alkotmányos jogát is.

I/B. Az Alkotmánybíróság hatásköre

Az Alkotmánybíróság hatásköre az alábbi rendelkezéseken alapul:

Az Alaptörvény 24. cikk(2) bekezdésének d.) pontja szerint *„Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját.”*

Az Alaptörvény 24. cikkének (3) bekezdésének b.) pontja szerint *„Az Alkotmánybíróság a (2) bekezdés d) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.”*

Az Abtv. 27. §-a biztosítja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntésekkel szemben az alkotmányjogi panasz előterjesztését, míg az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján lefolytatott eljárásban alaptörvény-ellenesnek minősített bírói döntést megsemmisíti.

Az Abtv. 28. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság a 26. § (1) bekezdése alapján indítványozott eljárásban a bírói döntés alkotmányosságát is vizsgálhatja. Az Abtv. 29. § szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.

Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásokban kiemelt feladatának tekinti, hogy az Ab tv. 46. § 3. bekezdésében előírtakra is figyelemmel a hatáskörei gyakorlása során megállapítsa azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeket a jogszabályok értelmezése és alkalmazása során a jogalkalmazóknak feltétlenül szükséges érvényesíteniük [2/2017. (II. 10.) AB hat. 89. bek., 8/2013. (III.1.) AB hat. 54. bek., 34/2013. (XI.22.) AB hat. 55. bek.].

I/C. Az indítvány befogadása

Az indítvány befogadásának feltételei:

1. Az alkotmányjogi panasszal megtámadott ítéletek egyedi bírói döntések, melyek az indítványozót, mint I.rendű alperest érintik.

2. A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla és a felülvizsgálati eljárásban eljáró Kúria a felperes kártérítési igényét az I.rendű alperesre nézve érdemben kedvezőtlenül bírálta el, és a pervesztességből eredő további jogkövetkezményeket is alkalmazott.

3. Az érdemi döntés Alaptörvénybe ütközik és az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait sértette az alábbiakban kifejtendő módon és okokból.

4. Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a számára kedvező Fővárosi Törvényszék által hozott elsőfokú rész- és közbenső ítélete elleni jogorvoslati eljárásban fellebbezési ellenkérelmet, a másodfokon számára kedvezőtlen rész- és közbenső ítélet hozó Fővárosi Ítéltábla határozata ellen a Kúriánál 2018. november 15. napján kelt felülvizsgálati kérelemmel élt, amely ugyancsak számára kedvezőtlen ítéletet hozott.

5. A másodfokú rész- és közbenső ítélet hozó Fővárosi Ítéltábla határozata és a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott határozatának alaptörvény-ellenessége és az alapjogok sérelme a bírói döntést érdemben befolyásolta és azoknak alapvető alkotmányos jelentősége van.

6. Az Alkotmánybíróságról szóló törvény 30. § (1) bekezdése szerint "Az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül [...] lehet írásban benyújtani."

A Kúria határozatát 2020. május 14. napján kézbesítették, így a határidők számításának szabályai szerint a panasz időben beadottnak számított, majd a 2020. augusztus 17. napján kézhez vett felhívásban szabott 30 napon belül kerül újra benyújtásra a jelen átdolgot indítvány.

II. A tényállás

Az indítványozó a tényállás megállapítása, a pertörténet ismertetése körében hangsúlyozza, hogy jelen kérelme nem az ügyben eljáró bíróságok által a tényállás felállításához szükséges bizonyítékok értékelését, mérlegelését, az így megállított tényállást, és nem is a konkrét speciális jogági dogmatikához tartozó kérdések törvényességét vitatja.

Az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítékok értékelését, a megállapított tényállást mind a másodfokú bíróság, mind pedig a Kúria elfogadta, helyesnek ítélte, csak az indítványozó felelősségére vonatkozó jogi álláspontban tért el attól. Indítványozó álláspontja szerint pontosan ez a jogi álláspont vett fel súlyos alkotmányossági kérdéseket.

A tényállás rövid ismertetése:

Az I. rendű felperes fia, a II. rendű felperes testvére, [REDACTED] az I. rendű alperestől (az indítványozótól) bérelt, [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] számú társasházi lakásban szénmonoxid-mérgezés következtében 2011. november 14-én elhunyt. A szénmonoxid-felszaporodást a szomszédos, [REDACTED] [REDACTED] számú lakás gázkészülékével összefüggésben szabálytalanul elvégzett kéménybélelés okozta, amely munkának megrendelője [REDACTED] számú lakás tulajdonosa II. rendű alperes [REDACTED] volt,

aki egyebekben nem tett eleget IV.rendű alperes [REDACTED] felé a kéménybélelés vonatkozásában fennálló bejelentési kötelezettségének, és IV.rendű alperestől beszerzendő szakvélemény kérés kötelezettségének. A szabálytalan kéménybekötés eredményeként részben lezárták a [REDACTED] számú lakás gázkészülékének füstcsatornáját, amely lakásnak tulajdonosa az indítványozó volt, aki a sértettel bérleti jogviszonyban állt. Az indítványozó 2000 óta volt tulajdonosa a [REDACTED] számú lakásnak, abban soha nem lakott, 2000. év óta folyamatosan, megszakítás nélkül magyar állampolgár személyeknek adta bérbe hosszútávra a lakást.

A kéménybélelést 2007-ben a [REDACTED] számú lakás tulajdonosának, a II.rendű alperesnek a megrendelésére egy [REDACTED] a III. rendű [REDACTED] és a VI. rendű [REDACTED] alperesek végezték. A kéménybélelési munkálatok során figyelmetlenül végezték el a kéményjáratok előzetes felmérését és vizsgálatát, nem észlelték a lakásnak a [REDACTED] számú lakással azonos járatba bekötését, amelynek következtében a [REDACTED] számú lakáshoz tartozó fekvőkémény állókéményébe való bekötési pontjánál részben elzárták a [REDACTED] számú lakás gázberendezése füstcsatornájának bekötését.

A III. és VI. rendű alperest a bíróság foglalkozás körében elkövetett gondatlan veszélyeztetés vétsége miatt végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte, és a felperesek mint sértettek polgári jogi igényét egyéb törvényes útra utasította.

A IV. rendű alperes 2007-2011. években nem jutott be a [REDACTED] számú lakásba a kötelező kéményvizsgálat elvégzése céljából, és így a megállapított tényállás szerint nem észlelhette az elzárt bekötést.

A IV. rendű alperes [REDACTED] ezen időszakban – a 2007. évet kivéve (zárt lakás lista meg nem küldése) és 2011. évben hibás tartalommal (zárt lakás listán a [REDACTED] számú lakás fel nem tüntetése) – az V. rendű alperest ([REDACTED]) értesítette arról, hogy a [REDACTED] számú lakásba előzetes értesítés ellenére nem tud bejutni, és nem tudta elvégezni az előírt ellenőrzést. Az V. rendű alperes az értesítések ellenére semmilyen (elsősorban az indítványozó értesítésére irányuló), egyébként a jogszabályban előírt intézkedést nem fogatosította a zárt lakás tekintetében.

A felperesek a II.rendű alperessel szembeni kereseti kérelmüktől még az elsőfokú eljárás során elálltak. Ennek oka az volt, hogy az eljáró szakértő később hibásnak bizonyult szakvéleménye alapján rövid ideig úgy látszott, hogy nem a II.rendű alperessel volt közös kéménye az I. rendű alperesnek, ekkor felperesek a II.r. alperes vonatkozásában a kereseti kérelmüktől elálltak, ezt követően csak az újra elvégzett vizsgálat alapján nyert kétséget kizáróan megállapítást II. rendű alperes érintettsége.

A Fővárosi Törvényszék 10.P.20.072/2016/43. számú rész- és közbenső elsőfokú ítéletével megállapította a IV. rendű alperes és a V. rendű alperes felelősségét, míg az indítványozó (I. rendű alperes) felelősségének megállapítását mellőzte, vele szemben a keresetet elutasította. A III. és VI. rendű alperesek munkaviszony keretében követték el a jogsértést, így a munkáltató felelőssége miatt a III. és VI. rendű alperest nem terhelte kártérítési felelősség.

A IV. rendű alperes vonatkozásában az **elsőfokú ítélet** rámutatott:

"A beszerzett és becsatolt dokumentumok, a fenti vallomások mérlegelésével a bíróság azt állapította meg, hogy a IV.r. alperes által alkalmazott értesítési mód egyrészt nem biztonságos,

nem célra vezető, másrészt nem ellenőrizhető. Alkalmatlan annak igazolására, hogy a jelzett időpontban az értesítés kihelyezése, hátrahagyása valóban megtörtént. (...) Ezt közvetve igazolja, hogy a IV. r. alperes az ellenőrzés körében új gyakorlatot alakított ki, a tanú által hivatkozott fényképfelvétel ugyanis alkalmas annak bizonyítására, hogy az értesítés az adott időpontban valóban megtörtént. Megállapítható, hogy a IV. r. alperes által felvett adatok több esetben ellentmondásosak, a visszakereshetőség nem biztosított, illetve az azonosítás (ellenőrzés helye) nem vagy csak közvetve lehetséges. A kifejtettek alapján a IV. r. alperesnek a kéményellenőrzéssel kapcsolatos gyakorlata nem teljesen felelt meg az előírásoknak, mert megfelelő, szabályszerű értesítés hiányában a kéményellenőrzés elmaradása élet- és balesetveszélyt jelentett. Ezen nem változtat az, hogy egy év kivételével a hatósági átjelentési kötelezettségének eleget tett az V. r. alperes felé. (...) Mindezeket mérlegelve megállapítható, hogy igazolt szabályszerű értesítés hiányában a IV. r. alperesnek felróható az ellenőrzés elmaradása, mivel ennek hiányában az I.r. alperes, illetve a használó az ingatlanba való bejutást nem biztosíthatta."

Az V. rendű alperes vonatkozásában az elsőfokú ítélet a következő megállapítást tette:

"Az V. r. alperes előadásával szemben a 6/A/1. alatt csatolt iratok, valamint a 17/A/5. alatti tértivevény igazolták, hogy a zárt lakások címlistája a szükséges intézkedések megtételére - egy kivétellel (2007. szeptember 1-jei) - az V. r. felperesi jogelődnek átadásra, illetve megküldésre került. (...) Az értesítések egyértelműen tartalmazták, hogy a 27/1996. (X.30.) BM rendeletben előírt kötelező kéményseprő-ipari szolgáltatás elvégzését előzetes bejelentéseik ellenére a IV. r. alperes nem tudta elvégezni, ezért kéri a szükséges intézkedések megtételét. A hatósági átjelentésnek éppen az a célja, hogy meghatározott rend szerint - felszólítás, bírság - kikényszerítse az ellenőrzés, illetve a szükséges munkálatok elvégzését. A fentiekben részletezett rendelkezések figyelembevételével az V. r. alperes alaptalanul hivatkozik arra, hogy nem volt hatályban olyan előírás, ami a bírságról rendelkezett volna. Nem fogadható el az sem, hogy más kényszerítő eszköz nem állt a rendelkezésre, hogy az ingatlanba való bejutást biztosítsa, ezért annak elmaradása miatt évekig semmilyen intézkedést nem tett. (...) Az eljárás szakértő mintegy 25 éves tapasztalattal bír az építésügyi igazgatás területén, véleménye megerősítette, hogy az átjelentést követően szabálysértési eljárás kezdeményezésére és bírság kiszabására is lehetőség volt. (...) Az V. r. alperesnek felróható, hogy megfelelő hatósági átjelentés ellenére a szükséges intézkedéseket felróhatóan elmulasztotta, melynek következtében az I.r. alperes nem szerzett tudomást arról, hogy a kéményellenőrzés nem történt meg."

Az indítványozó vonatkozásában az ítélet az alábbiak szerint állapította meg az indítványozó felelősségének hiányát:

"A kármegelőzés körében nincs olyan előírás, hogy a tulajdonosnak az éves ellenőrzés elmaradása miatt jelzéssel, panasszal kellene élnie, illetve különböző módon tájékozódni, hogy arra mikor kerül sor vagy miért maradt el. E körben értesítési kötelezettsége jogszabályi rendelkezés alapján a fentiekben részletezettek szerint a IV. r. alperesnek van és e mellett olyan nyilvántartást kell vezetnie, melyből egyértelműen megállapítható, nyomon követhető, hogy az ellenőrzésekre, mikor, hol került sor. A tulajdonos csak szabályszerű értesítés esetén kerül abba a helyzetbe, hogy az ingatlanba való bejutást biztosítsa. A peradatok igazolták, hogy az I. r. alperes az ingatlanba nem költözött be, a lakást bérbeadás útján hasznosította. Az értesítési kötelezettség a használó tekintetében is fenn áll, de ennek ugyanúgy előfeltétele, hogy a tulajdonos az ellenőrzés időpontjáról szabályszerű értesítést kapjon. ██████████ 2008. november 22. napjától kezdődően volt bérlője a lakásnak, vallomása szerint az érintett években IV. r. alperes nem hagyott értesítést arról, hogy az ingatlanba bejutni nem tudott, ezért az

ellenőrzés meghiúsult. Szabályszerű értesítés esetén (óraleolvasás, ellenőrzés) a bejutást mindig biztosította. (...) Az I. r. alperes - különös tekintettel a szakértői véleményben foglaltakra és az eseti döntésben írtakra - helytállóan hivatkozott arra, hogy a Lakástörvény felhívott rendelkezései alapján a felelőssége, mint bérbeadónak nem állapítható meg arra hivatkozással, hogy a bérlemény rendeltetésszerű használatát nem biztosította."

A **másodfokú bíróság** a tényállás, valamint az IV. rendű alperes és az V. rendű alperes felelősségének érintetlenül hagyása mellett annyiban változtatta meg az elsőfokú ítéletet, hogy megállapította indítványozó egyetemleges kártérítési felelősségét is.

Az indítványozó vonatkozásában másodfokú bíróság ítéletében leszögezte az alábbiakat:

"Az I. r. alperes felelősségének megállapítása kapcsán a Fővárosi Ítéltábla utal arra, hogy az épület központi berendezéseinek a lakásban lévő részei szabályszerűen voltak kialakítva, a lakásberendezések jól karban tartott, üzemképes állapotban voltak, így a Lakás tv. 7. és 8. §-a, valamint a régi Ptk. 424. § (1) bekezdése szerinti szavatossági kötelezettségének a bérbeadó, az I. rendű alperes eleget tett. Az I-II. rendű felperesek hozzátartozójának halálát az okozta, hogy a szomszédos lakás szabálytalan kéménybélelése során a lakáshoz tartozó fekvőkémény állókéményébe való bekötési pontjánál elzárták a perbeli lakás gázberendezése füstcsatornájának bekötését. Kétségtelen, hogy az I. rendű alperes szavatol azért, hogy a bérelt dolog a bérlet egész tartalma alatt szerződészerű használatra alkalmas és egyébként is megfelel a szerződés előírásainak. A törvény rendelkezéseiből következően a bérbeadó hibásan teljesít, ha a dolog a szolgáltatás teljesítése idején nem felel meg a törvényben előírt és a szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. Törvényes kellék mindenekelőtt az, hogy a szolgáltatás alkalmas legyen a jogosult szerződésben biztosított érdekeinek a kielégítésére, azaz a dolognak rendeltetésszerű használatra alkalmasnak kell lennie. Az I. rendű alperes azonban a hibás teljesítés objektív tényállására tekintettel sem tehető felelőssé, ugyanis a Lakás tv. 47. §-a, 51. §-a, és a társasházokról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény 1. §-a szerint a kéményben, mint a társasház közös tulajdonában álló építményrészben található bélelés helyreállítására, a kémény szabályossá tételére a társasház és nem a kéménybe kötött gázüzemű berendezést használó lakás tulajdonosa köteles (EBH2011. 2363.)."

Az indítványozó vonatkozásában a másodfokú ítélet - a fentiek másodfokú bíróság általi megállapítását követően, és azok ellenére - az indítványozó felelősségét azonban megállapította az alábbi indokolással:

"A Fővárosi Ítéltábla ugyanakkor a perben feltárt adatok alapján megalapozottnak találta az I-II. felpereseknek azt a hivatkozását, miszerint az I.r. alperes bérbeadó tulajdonosként a kémény ellenőrzésére irányuló munka elvégzése során nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A tulajdonos ugyanis a kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló 27/1996. (X. 30.) BM rendelet 18. § (1) bekezdés a) pontja, és a kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló 74/1997. (XII. 30.) Főv. Kgy. rendelet 7. § (1) bekezdése alapján köteles a kéményseprő-ipari közszolgáltatási tevékenység ellátásából fakadó munkálatok elvégzését tűrni és a munka akadálytalan, biztonságos végzéséhez szükséges előfeltételeket (pl.: az érintett helyiségbe való bejutás lehetőségét) biztosítani. Az előzőekben kifejtettek szerint a IV. rendű alperes az értesítési kötelezettségének nem megfelelően tett eleget, ez azonban nem mentesíti a felelősség alól a tulajdonost, aki figyelmen kívül hagyta - annak ellenére, hogy az utóbbi években a köztudatba is beépült ennek jelentősége -, hogy a lakásában évek óta nem történt meg a kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatás keretében a kémény ellenőrzése, ugyanis meg kellett volna követelnie az ennek elvégzését

igazolójegyzőkönyv felmutatását, ennek hiányában pedig lépéseket kellett volna tennie a szolgáltató irányában a kéményellenőrzés elvégzése érdekében, azonban ezt elmulasztotta. Az I. rendű alperes ezért a régi Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti felróható magatartása következtében köteles az I.-II. rendű felperesek kárát megtéríteni, tekintetbe véve, hogy az I., a IV., és az V. rendű alperesek előzőek szerinti felróható magatartása és a bekövetkezett kár, az I.-II. rendű felperesek hozzátartozójának halála között az okozati összefüggés is fennáll, ugyanis - amint arra az elsőfokú bíróság is helytállóan utalt - a perben kirendelt szakértő véleménye szerint, ha az ellenőrzés legalább egyszer megtörtént volna, a kémény korlátozott átjárhatóságát egészen bizonyosan észlelték volna."

A **Kúria** a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.

A Kúria az indítványozó vonatkozásában a felelősség kérdésében a másodfokú bíróság véleményét osztotta, az alábbiak szerint (ítélet 64-66, 78):

"A Kúria maradéktalanul egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az I. rendű alperes bérbeadó tulajdonosként a kémény ellenőrzésére irányuló munka elvégzése során nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Rámutat a Kúria: a Ptk. 339. § (1) bekezdésének figyelembe vételével annak megítélése, hogy a fél az adott helyzetben elvárható magatartást tanúsította-e, a bíróság feladata. A másodfokú bíróság helyesen hívta fel ebben a körben a BM rendelet 18. § (1) bekezdés a) pontját és a Főv. Kgy. rendelet 7. § (1) bekezdését is, amely rendelkezések alapján a tulajdonos I. rendű alperes köteles a kéményseprő-ipari közszolgáltatási tevékenység ellátásából fakadó munkálatok elvégzését tűrni, és a munka akadálytalan, biztonságos végzéséhez szükséges előfeltételeket (pl.: az érintett helyiségekbe való bejutás lehetőségét) biztosítani." (64)

"Alapítvány hivatkozott az I. rendű alperes arra, hogy a másodfokú bíróság által felhívott jogszabályok az ellenőrzésről való értesítése hiányában nem teremtene kötelezettséget számára az ellenőrzés elvégzésére. A perrel érintett időszakban hatályban volt BM rendelet 6. § a) pontja értelmében a gáz-tüzelőberendezés égéstermékének elvezetésére szolgáló kémények átjárhatóságát és a keletkező égéstermék maradéktalan eltávolítását évente egy alkalommal ellenőrizni kell, amelynek várható időpontjáról a BM rendelet 10. § (1) bekezdése szerint a szolgáltató (adott esetben a IV. rendű alperes) a tulajdonost előzetesen értesíteni köteles. A Főv. Kgy. rendelet 2. § (1) bekezdése és 3. § (2) bekezdése értelmében a kéményseprő-ipari közszolgáltatást az azzal érintett kéményt magában foglaló lakás tulajdonosa a IV. rendű alperestől mint közszolgáltatótól köteles igénybe venni, és a már hivatkozott 7. § (1) bekezdése szerint a munkálatok elvégzését tűrni, és az ahhoz szükséges előfeltételeket, köztük az ingatlanba való bejutás lehetőségét biztosítani." (65)

"Mindezekből következően helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a tulajdonos I. rendű alperest nem mentesíti a felelősség alól az, hogy a IV. rendű alperes nem tett eleget megfelelően az értesítési kötelezettségének. Az I. rendű alperes a lakás tulajdonosaként a jogszabályi előírás ellenére figyelmen kívül hagyta, hogy az évenkénti kötelezettség ellenére a lakásában évek óta nem történt meg a kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatás keretében a kémény ellenőrzése. Helyesen utalt arra a másodfokú bíróság, hogy az I. rendű alperesnek meg kellett volna győződnie az ellenőrzés megtörténtéről, és jogszabálysértés nélkül állapította meg, hogy ennek elmulasztása az I. rendű alperesnek a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti felróható magatartása, amelynek következtében köteles a felperesek kárát megtéríteni." (66)

"Mindezekből következően az okozati összefüggés fennállása tekintetében is helyes a másodfokú bíróság indokolása, amely szerint az I. és a IV. rendű alperes felróható magatartása és a bekövetkezett kár, a felperesek hozzátartozójának halála között az okozati összefüggés is fennáll, ugyanis a perben kirendelt szakértő szakvéleménye szerint, ha az ellenőrzés legalább egyszer megtörtént volna, egészen biztosan észlelték volna a kémény korlátozott átjárhatóságát. Az I. rendű alperes az ellenőrzést éveken keresztül nem tette lehetővé, a IV. rendű alperes pedig 2007-ben és 2011-ben, az V. rendű alperes értesítésének elmulasztásával szerepel az oksági folyamatban." (78)

A Kúria tehát mindenben elfogadta az első és másodfokon eljáró bíróság által megállapított tényállást, valamint azt az elsőfokú bíróság álláspontjával ellentétes másodfokú bíróság által az indítványozó felelőssége vonatkozásában megállapított jogértelmezést, hogy bár az épület központi berendezéseinek a lakásban lévő részei szabályszerűen voltak kialakítva, a lakásberendezések jól karban tartott, üzemképes állapotban voltak, így a Lakás tv. 7. és 8. §-a, valamint a rPtk. 424. § (1) bekezdése szerinti szavatossági kötelezettségének az indítványozó eleget tett, az általában elvárhatóság magatartás általános elvéből levezette, hogy az indítványozónak annak ellenére lehetővé kellett volna tennie a lakásba való bejutást a közszolgálat számára, hogy arról sem a IV. rendű alperestől sem pedig az V. rendű alperestől a jogszabályban előírt módon értesítést nem kapott, miközben a IV. rendű alperes és az V. rendű alperes felelősségét ezen értesítési kötelezettség elmulasztására tekintettel állapította meg.

III. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései

Az Alaptörvény B cikk (1) bekezdése:

„Magyarország független, demokratikus jogállam.”

Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése:

"(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes."

Az Alaptörvény XXXVIII. cikk (1) bekezdése:

“Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

Az Alaptörvény XXXVIII. cikk (4) bekezdése

„Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.”

Az Alaptörvény XXXVIII. cikk (7) bekezdése

„Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

IV. A tisztességes eljárás követelménye

Az Alkotmánybíróság szerint a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, melyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni [6/1998 (III. 11.) AB határozat].

Az Alaptörvény ugyan a tisztességes eljáráshoz való jogot az emberi jogi egyezményeknek és a korábbi Alkotmánynak is megfelelően deklarálja, és külön cikkben rendelkezik a hatóságok és bíróságok tisztességes eljárásáról.

Ez a jog magában foglalja mindenkinek a jogát arra, hogy az őt hátrányosan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák, az iratokat megismerje és az igazgatási szervek a döntéseket indokolják. A hatóság fogalmába tágabb értelemben minden jogalkalmazó szerv beletartozik, így a közigazgatási szervek mellett a bíróságok is. Ez utóbbiakra azonban elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikkében garantált tisztességes eljárás elve vonatkozik.

Jelen ügyben a tisztességes, részlelhajlás nélküli eljárást, a bírói függetlenséget és pártatlanságot az alábbi tények kérdőjelezik meg, amely tények önmagukban olyan alkotmányos kérdést vetnek fel, amelyről az indítványozó álláspontja szerint a Tisztelt Alkotmánybíróságnak elvi élel szükséges döntenie, és az érintett ítéleteket megsemmisítenie.

IV/A. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértése - A tudomásszerzés garanciája

Az Alaptörvény XXXVIII. cikk (1) bekezdése:

“Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

3311/2018. (X. 16.) AB határozat

„[33] 2.2. Az eljárás megindulásáról való értesítés garanciális jelentőségű az ügyféli részvételi jogok gyakorlása szempontjából, mivel az eljárás megindulásáról való értesítés minden ügyféli eljárási jognak alapvető feltétele [lásd ehhez: Európa Tanács Miniszteri Bizottsága jó közigazgatásról szóló R. (2007) 7. számú ajánlása és függeléke, 8. cikk és – nagyszámú ügyfélre vonatkozóan – a 15. cikk; az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága R. (87) 16. számú ajánlása a nagyszámú ügyfelet érintő hatósági eljárásokról; Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikk a megfelelő ügyintézéshez való jogról, 2. a) pontja]. Az eljárás megindításáról való értesítés tehát a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog egyik alapvető garanciája. Amennyiben az ügyfél nem értesül az eljárás megindításáról, az elsőfokú eljárásban biztosított számos ügyféli jogával nem tud élni, így például az iratmegismerési, nyilatkozattételi, indítványtételi jogával.”

38/2002. (IX. 25.) AB határozat

„2.2. A jogorvoslathoz való jog gyakorlásához -egyebek mellett -elengedhetetlenül szükséges, hogy az érintettek értesüljenek a határozatról, amely jogukat vagy jogos érdekeiket érinti, és megismerhessék annak tartalmát. Az Alkotmánybíróság a 24/1999. (VI. 30.) AB határozatában (ABH 1999. 237., 244.) a jogorvoslati határidő elbírálásával kapcsolatban azt is kimondta, hogy annak "alkotmányossága önmagában ... nem ítéltető meg, e tényező mellett más elemeket is figyelembe kell venni, mindenekelőtt a jogorvoslattal megtámadható döntésről való tudomásszerzés garantáltságát".

46/2003. (X. 16.) AB határozat

„A hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó eljárási szabályoknak meg kell felelniük a jogbiztonság alkotmányos elvéből eredő követelményeknek. Csak a jogbiztonság követelményének megfelelő eljárási rend garantálhatja az Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdése szerinti általános garanciák megvalósulását. (...)

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint: "A jogállamiság és jogbiztonság elvéből fakadnak az eljárási garanciák. Ezek alapvető jelentőségűek az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatósága szempontjából." [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 85.] Ezt erősítette meg az Alkotmánybíróság a 75/1995. (XII. 21.) AB határozatában: "Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet." (ABH 1995, 376, 383.)" (...)

A törvényben rögzített jogkövetkezmények akkor állnak be, ha a kézbesítésre a jogszabályi rendelkezések megtartásával, azaz szabályszerűen került sor. A kézbesítés szabályszerűségét a bíróságnak a kialakult bírói gyakorlat szerint mindenkor körültekintően és hivatalból kell vizsgálnia. A kézbesítésre vonatkozó szabályok nem maradéktalan teljesülése a bírósági perceseletek jogellenessé teszi, lényeges eljárási szabálysértéshez vezet. (...)

Habár a kifejtettek szerint olyan szabály kötelező megalkotása, amely a postai kézbesítés tényleges megtörténte bizonyosságának vizsgálatát írja elő, vagy annak vizsgálatára kötelezne, hogy a címzett ténylegesen, valóban tudomást szerzett-e a hivatalos iratról, nem vezethető le követelményként az Alkotmány szabályaiból, az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a hivatalos iratok kézbesítéséhez fűződő jogkövetkezmények beálltának előfeltétele az, hogy az irat vagy a kézbesítési jogszabályokban említett értesítés a címzethez bizonyosan eljuthasson. (...)

A kézbesítés sikertelensége esetén az eljárási jogszabályokban, pl. a Pp-ben is általánosan ismert igazolás vagy adott esetben a perújítás jogintézménye lenne hivatott azt biztosítani, hogy az önhibáján kívül mulasztó címzett az elmulasztott eljárási cselekményt pótolni tudja. Azonban már az igazolás alkalmazásának is feltétele az, hogy az önhibáján kívül mulasztó címzett a mulasztásról tudomást szerezzen, és pedig időben. (...)

Minthogy egyes konkrét esetekben a különböző eljárási jogosultságok gyakorlásának, valamint a kötelezettségek teljesítésének ellehetetlenülését eredményezheti a hivatalos iratok postai kézbesítésének jelenlegi szabályozása, a postai kézbesítéshez fűződő vélelem megdöntésére, bizonyos esetekben a jogkövetkezmények elhárítására vonatkozó külön szabályok hiánya, az Alkotmánybíróság mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet állapított meg a rendelkező részben foglaltak szerint. A mulasztás többféleképpen orvosolható."

18/2016. (X. 20.) AB határozat

„[17] 2.2. A bírósághoz fordulás jogának gyakorlásához szükséges, hogy az érintettek értesüljenek a határozatról, amely jogukat vagy jogos érdekeiket érinti és megismerhessék annak tartalmát. A jogorvoslathoz való jog gyakorlásához is - egyebek mellett - elengedhetetlenül szükséges, hogy az érintettek értesüljenek a határozatról, amely jogukat vagy jogos érdekeiket érinti és megismerhessék annak tartalmát. A jogorvoslat egyes elemei mikénti szabályozása vizsgálatánál figyelembe kell venni a jogorvoslattal megtámadható döntésről való tudomásszerzés garantáltságát. Az Alkotmánybíróság szerint a tudomásszerzés akkor garantált, ha megállapítható, hogy a tudomásszerzés lehetősége minden kétséget kizáróan fennáll.”

39/2007. (VI. 20.) AB határozat

"4.2.2. Amennyiben a jogalkotó egyes fertőző betegségek megelőzése érdekében gyermekek védőoltására vonatkozó kötelezettséget állapít meg, akkor a gyermekek személyi integritáshoz való joga és a szülők – világnézetüknek és lelkiismereti meggyőződésüknek megfelelő – gondoskodáshoz való joga számos jogszabályi biztosítékot követel meg. Ezek egy része pusztán azért szükséges, hogy az érintettek megismerjék a kötelezettségeket, és azoknak megfelelő magatartást tanúsíthassanak."

3306/2020. (VII. 24.) AB határozat

„[47] Az Alkotmánybíróság eljárása során – az alapul szolgáló ügy kapcsán – hivatalból észlelte, hogy az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás sérelmét eredményezheti, hogy az idézhető laccímmel rendelkező ügyfél ugyanazon közigazgatási hatósági eljárásban sem annak megindításáról, sem a hatósági döntésről nem szerez tudomást. (...) Így a fenti két rendelkezés egy eljárásban való együttes alkalmazása azt eredményezi, hogy az idézhető laccím ellenére az ügyfelet elzárja az eljárás során ügyféli jogainak gyakorlásától, így az ügyfélnek az adott hatósági eljárásban a hatósági eljárásról való tényleges értesülése hiányában nem áll módjában mérlegelnie jogi helyzetét, továbbá nem dönthet ügyféli jogainak gyakorlását illetően. Ugyanakkor az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való alapjog részét képezi, hogy ügyfél jogait a közigazgatási eljárás során gyakorolhassa, melynek elengedhetetlen feltétele az eljárás megindulásáról vagy legalább az érdemi döntésről való értesítése. (...) Míg a hatósági döntés közzétevése során csak abban az esetben lehet alkotmányos keretek között helye a hirdetményi kézbesítés Ket. 80. § (1) bekezdés d) pontja »vagy alkalmazásuk előre eredménytelennek mutatkozik« szövegrésze szerinti közzétételi mód alkalmazásának, ha magának az eljárásnak a megindulásáról az ügyfél már értesült.” (Abh2., Indokolás [102])"

Tisztelt Alkotmánybíróság ! Fenti AB határozatok egyértelműen rámutatnak, hogy mind a polgári, mind a közigazgatási mind pedig a büntető eljárások szférájában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás követelményének egyik alappillére a tudomásszerzés garanciája, azaz, hogy az érintett személy tudomást szerezzen a jogszabályban meghatározott rendben és módon az őt érintő döntésről, tényről, illetve körülményről.

A 2006 és 2011 közötti időszakban hatályban volt, az egyes helyi közszolgáltatások kötelező igénybeviteléről szóló 1995. évi XLII. törvény 1. § (1) és (2) bekezdései alapján a társasházi közös tulajdon tárgyát képező kémények karbantartása, azaz a kéményseprő-ipari

közszolgáltatás biztosítása a Fővárosi Önkormányzat kötelező feladata, amely kéményseprő-ipari közszolgáltatást a helyi közszolgáltatással ellátott területen levő ingatlan tulajdonosa vagy használója (pl. bérlő) köteles igénybe venni.

A Fővárosi Önkormányzat törvényből fakadó kötelezettségének [REDACTED] ft.-vel kötött közszolgáltatási szerződés alapján, a F [REDACTED] által nyújtott - jogszabály alapján - kötelezően igénybeveendő közszolgáltatás által tesz eleget. A társasházak mint a kémények tulajdonosai a [REDACTED]-vel szerződést kötnek és a közös költségből befolyó pénzből díjat fizetnek a megfelelő szolgáltatásért a [REDACTED]-nek, amely ezért biztosítja a kéményekkel összefüggésben az élet és vagyónbiztonságot.

Mivel a rendszerváltást követően a piacgazdasági viszonyok megteremtése és a lakások magántulajdonba adása óta gyakori eset, hogy egy személynek több lakás van a tulajdonában, így életvitelszerűen nem tartózkodhat egyszerre mindegyikben, illetve a budapesti lakások egy jelentős része külföldi személyek tulajdonában van, ezért a jogszabályokban előírt a kéményellenőrzés elvégzése érdekében a kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló 27/1996. (X. 30.) BM rendelet 10.§ és a kötelező kéményseprő-ipari közszolgáltatásról szóló 74/1997. (XII. 30.) Főv. Kgy. rendelet 5.§ (4) bekezdése az értesítési kötelezettséget két szakaszra bontja:

Először a [REDACTED] t. hirdetményi értesítés, majd annak sikertelensége esetén a lakás levélládájába – két tanú jelenlétében – elhelyezett névre szóló írásos értesítő útján tájékoztatja a lakókat (amennyiben helyben lakik akkor a tulajdonost, ha nem, akkor a lakást használót pl.: bérlőt) az ellenőrzés esedékességéről, időpontjáról. **(első szakasz)**

Amennyiben a fenti eljárás sikertelen, mert a helyben lakó használó nem biztosítja a bejutást a lakásba, következik a második szakasz (27/1996. (X. 30.) BM rendelet 10.§), az elsőfokú tűzvédelmi hatóság (bizonyos esetekben az elsőfokú építésügyi hatóság) erről való értesítése a [REDACTED] tal, amely Hatóság a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 88. §-a alapján hatósági ellenőrzést folytat le arra vonatkozóan, hogy a [REDACTED] szabályszerűen értesítette-e a tulajdonost a kéményellenőrzés esedékességéről. A Hatóság ezt követően, amennyiben azt állapítja meg, hogy a [REDACTED] tal elvégzett értesítés szabályszerű, de sikertelen volt, a Ket. 94. §-a alapján a lakás tulajdonosát annak lakcímén a Ket. szabályainak megfelelően szabályszerűen kézbesített végzésben felhívja arra, hogy a kémény ellenőrzés elvégzését tegye lehetővé, illetve amennyiben annak feltételei fennállnak, tűzvédelmi bírság kiszabására is sor kerülhet (A tűzvédelmi bírságról szóló 116/1996. (VII. 24.) Korm. rendelet alapján). A tulajdonost a Hatóság a törvény alapján lakcímére kézbesített végzéssel hívja fel a beengedési kötelezettsége teljesítésére, ugyanis a Hatóság számára hivatalból rendelkezésére áll a tulajdonos lakcíme, illetve a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásból a lakcím adatahoz mint hatóság hozzájut. **(második szakasz)**

Az értesítési kötelezettség teljesítésének második (hatósági) szakasza azt szolgálja, hogy a nem az adott lakásban élő tulajdonos tudomást szerezhessen arról, hogy a lakásában a [REDACTED] által eszközölt nem szabályszerű értesítés vagy a lakás használójának (pl. bérlő) mulasztása miatt a kéményellenőrzés nem történt meg, és ezt követően a lakásba való bejutást a hatósági értesítés alapján a [REDACTED] számára a megjelölt újabb időpontban lehetővé tudja tenni. A szabályszerű értesítés tehát előfeltétele annak, hogy szükségesség esetén a tulajdonos biztosítani tudja a lakásba való bejutást.

A 27/1996. (X. 30.) BM rendelet 10.§ (5) bekezdése alapján a területi gázszolgáltatót is értesítenie kellett a IV. rendű alperesnek arról, hogy a lakásban a kéményellenőrzést nem tudta elvégezni. Ennek a kötelezettségének egy esetben sem tett eleget IV. rendű alperes.

Az ügyben eljáró bíróságok tehát megállapították, hogy a IV. rendű alperes, a [REDACTED] ([REDACTED]) mint a Fővárosi Önkormányzat által a kéményseprő-ipari közszolgáltatás biztosításának ellátásra létrehozott közszolgáltatást nyújtó társaság, köteles a lakás tulajdonosát a részletesen meghatározott rendben értesíteni arról, hogy a kéményellenőrzést kíván végezni.

Az ítéletek egyöntetűen rámutattak, hogy a IV. rendű alperes ezen értesítési kötelezettségének nem a jogszabályokban meghatározott módon tett eleget, a IV. rendű alperesnek a kéményellenőrzéssel kapcsolatos gyakorlata nem felelt meg az előírásoknak. A IV. rendű alperes felelősségének megállapítására tehát a jogszabályban előírt értesítési kötelezettségének elmulasztása, illetve szabálytalan volta miatt került sor.

A IV. rendű alperes fent megjelölt mulasztásai mellett 2007. évben nem tett eleget, illetve 2011. évben az indítványozó lakása vonatkozásában téves tartalommal (ugyanis a [REDACTED] lakás nem szerepelt az V. rendű alperesnek továbbított zárt lakás listán) tett eleget annak a kötelezettségének, amely szerint a zárt lakások listáját meg kell küldenie az V. rendű alperesnek (Katasztrófavédelem), amely mint hatóság a fent ismertetett további intézkedéseket foganatosítja. Az V. rendű alperes felelősségének megállapítása az ítéletek alapján azon alapult, hogy azokban az években, amikor a IV. rendű alperes a zárt lakások listáját rendben továbbította az V. rendű alperesnek, akkor az a hatósági értesítési és intézkedési kötelezettségének indítványozó irányába egy esetben sem tett eleget.

A fenti jogszabályok tehát világosan meghatározzák a hazai lakástulajdonosok százezreit érintő kéményellenőrzési értesítési rendet, illetve azt is, hogy a tulajdonosnak ezzel kapcsolatosan milyen kötelezettségei vannak.

Az ítéletek szerint a társasházi közostulajdon részét képező kémény vonatkozásában a tulajdonosnak beengedési kötelezettsége van, a IV. rendű alperes, azt követően az V. rendű alperes értesítése alapján.

A jogerős ítélet szerint IV.r. és V.r. alperes felelőssége azért került megállapításra, mert az értesítési kötelezettség körében az alábbi mulasztásokat vétette:

- IV.r. alperes által alkalmazott értesítési mód egyrészt nem biztonságos, nem célra vezető, másrészt nem ellenőrizhető. Alkalmatlan annak igazolására, hogy a jelzett időpontban az értesítés kihelyezése, hátrahagyása valóban megtörtént.
- IV. r. alperes által felvett adatok több esetben ellentmondásosak, a visszakereshetőség nem biztosított, illetve az azonosítás (ellenőrzés helye) nem vagy csak közvetve lehetséges. IV.r. alperes által 2011. évben felvett zárt lakások listáján nem szerepelt a perbeli lakás.
- IV. r. alperesnek a kéményellenőrzéssel kapcsolatos gyakorlata nem teljesen felelt meg az előírásoknak, mert megfelelő, szabályszerű értesítés hiányában a kéményellenőrzés elmaradása élet- és balesetveszélyt jelentett.
- IV. rendű alperes a helyszínen lakókat nem szabályszerűen értesítette az éves kéményellenőrzésről.

- V. rendű alperes köteles lett volna elvégezni a szükséges hatósági ellenőrzéseket és mint hatóság az indítványozót szabályszerűen felhívni az ellenőrzés lehetővé tételére, ennek egy esetben sem tett eleget.

- V.r. alperes amennyiben a lakástulajdonos a hatóság által szabályszerűen kézbesített felhívásra (értesítés második szakasza) sem tesz eleget kötelezettségének, a kéményellenőrzést szabályszerű hatósági felhívásra meghíúsító lakástulajdonossal szemben tűzvédelmi bírságot, illetve az ellenőrzés kényszerintézkedéssel való elvégzését kell fogantatosítani (lakás hatósági lezárása, vagy az ellenőrzés elvégzése érdekében történő felnyitása). Egy esetben sem történt meg.

Az indítványozó felelőssége megállapítása körében ezen a ponton, az előzetes értesítési kötelezettség megítélése tekintetében válik ketté az elsőfokú bíróság és vele szemben a másodfokú bíróság és a Kúria álláspontja, és egyben kristályosodik ki az alkotmányos jelentőségű kérdés:

Amennyiben a jogszabály határozza meg azt az értesítési láncot, amiben az érintett állampolgárok tömegei megalapozottan bíznak, felülírhatja-e ezt az eljáró bíróság azzal, hogy bár kétséget kizáróan megállapítja az értesítési lánc fennálltát és annak betartásának elmaradását (jelen ügyben mind IV.r. mind V.r. alperes felelőssége ezen az alapon kerület megállapításra), egy általános polgár jogi elvből levezetve (általában elvárhatóság elve) mégis felelőssé teszi hivatalos szervek értesítésre vonatkozó mulasztásának következményeiért az állampolgárt, jelen esetben az indítványozót, szembe helyezkedve ezzel a tudomásszerzés garanciájának alkotmányos elvével?

Az indítványozó szerint a rendes bíróság nem veheti semmibe a jogszabály által meghatározott értesítési rendet, amelynek közszolgáltató és a hatóság részéről való betartásában az indítványozó kellő alappal bízott, és nem állapíthatja meg az állampolgár olyan kötelezettségért való felelősségét, amely kötelezettségről (jelen esetben a kéményellenőrzés esedékessége, majd annak meghíúsulásának ténye) nem is tudott, ugyanis arról sem a közszolgáltató, sem az eljáró hatóság nem értesítette a szigorúan jogszabályban meghatározott értesítése rend szerint. A jogerős ítélet az általában elvárhatóság polgári jogi elvből levezetve, a tudomásszerzés garanciája alkotmányos elvével szemben, a közelebről meg nem határozott – “lépéseket kellett volna tennie” fordulattal állapítja meg indítványozó felelősségét, amely valószínűsíthetően a közszolgáltató szerv, illetve hatóság valamiféle ellenőrzését, felügyeletét, beszámoltatását jelentheti. Az indítványozó álláspontja szerint ilyen módon sem a közszolgáltató, sem pedig a hatóság rendszerszintű mulasztásaiért az indítványozó személyében nem vonható felelősségre.

A Kúria jogértelmezése és jogalkalmazása körében negligálta azt a tényt, hogy a lakástulajdonossal a fenti kétszintű értesítési eljárás keretében kell közölni az kéményellenőrzési kötelezettség tényét, illetve annak esetleges meghíúsulását, és csak ezt követően léphet be a lakástulajdonos bármilyen kötelezettsége vagy felelőssége a társasházi közöstulajdon tárgyát képező kémény ellenőrzése, illetve annak elmulasztásának következményei tekintetében.

A Kúria ítéletének 68. pontja az indítványozó felelőssége vonatkozásában hivatkozik a 74/1997. (XII. 30.) Főv. Kgy. rendelet 7.§ (4) bekezdésre, azonban arra nem tér ki, hogy ezen norma szöveg szerint tulajdonosnak a „bejelentett” kéményseprő-ipari munka végzésének időpontjáról kell értesítenie a használót, amely bejelentés (értesítés) a tulajdonos irányába IV.r. alperes és V.r. alperes részéről az ítéletek szerint nem történt meg.

Ennek a bejelentésnek a szabályait ugyanezen jogszabály 5.§ (4) bekezdése is tartalmazza (értesítés első szakasza), amelyet az ítéletek szerint a IV. rendű alperes nem tartott be.

Pontosan a Kúria által hivatkozott 1995. évi XLII. törvény 1. § (2) bekezdése és a 74/1997. (XII. 30.) Föv. Kgy. rendelet 2.§ (1) bekezdése határozza meg azt, hogy a jogszabály szerinti „tulajdonos” fogalma a használót és a tulajdonost is jelöli, amit csak úgy lehet értelmezni, ha a tulajdonos és a használó személye egymástól elválik (mert bérlő használja a lakást), akkor értelemszerűen mint a lakásban életvitelszerűen lakó használó a címzettje azoknak a kötelezettségeknek, amelyek „tulajdonos” megjelölés alatt jelennek meg a továbbiakban a jogszabályban és csak a helyben lakó személy vonatkozásában értelmezhetőek. Ez azt jelenti, hogy a kéményellenőrzésről való értesítés első szakaszának címzettje a használó, hiszen nyilvánvalóan csak az ott lakó használó értesült házban kiragasztott hirdetményről, vagy a postaládába dobott levélből a kéményellenőrzés esedékességéről. A lakás tulajdonosa a kéményellenőrzésről való értesítési lánc második szakaszában lép be (sikertelen helyben való értesítés után), a hatóság általi lakcímén való szabályszerű értesítésén keresztül.

Az Alaptörvény 28. cikke szerint, „a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

A másodfokú ítélet és a Kúria fenti jogszabályértelmezése ellentétes a „józan ész” követelményével, hiszen az az értesítés, ami az érintett társasházi lakásnál helyben hirdetmény formájában, majd levélládába dobott értesítés formájában történik, nyilvánvalóan csak a lakás jogszabályban is jelölt használójának értesítését szolgálhatja (jelen esetben a helyben lakó bérlő), a tulajdonos kötelezettségei és felelőssége csak az értesítés második szakaszának, a szabályszerű lakcímén való hatósági értesítését követően lépnek be (3306/2020. (VII. 24.) AB határozat hirdetményre vonatkozó fent idézett utolsó fordulata alapján).

Az ügyben eljáró bíróságok által egybehangzóan megállapított tényállás szerint tehát IV.r. alperes és V.r. alperes által alkalmazott jogellenes értesítési gyakorlat és a perbeli lakás vonatkozásában 2007 és 2011 év közötti mulasztása minden évben elzárta indítványozót attól, hogy tudomást szerezhessen a lakásban elvégzendő ellenőrzésről, vagy annak megghiúsulásáról. A fent ismertetett AB határozatok szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás követelményének egyik alappillére a tudomásszerzés garanciája, azaz, hogy az érintett személy tudomást szerezzen a jogszabályban meghatározott rendben és módon az őt érintő döntésről, tényről, illetve körülményről. Álláspontunk szerint, nevezett AB határozatok által kimunkált tudomásszerzés garanciájának elvét nem törheti át a rendes bíróság a polgári jog általában elvárhatóság elvével, és így nem állapíthat meg kártérítési felősséget olyan esetben, amikor az utóbb marasztalt személy vonatkozásában a kötelezettségről történő jogszabályban megszabott előzetes értesítés minden esetben elmaradt. Az első fokú bíróság ítéletében figyelemmel volt a tudomásszerzés garanciájának elvére, ennek megfelelően mellőzte indítványozó felelősségének megállapítását, azonban a másodfokú bíróság és Kúria ítéletében indítványozó felelősségének megállapításával megsértette a tudomásszerzés garanciájának elvét, így a tisztességes eljárás követelményét, ennél fogva az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.

IV/B. Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése - Nem létező jogszabályi kötelezettség mint a kárfelelősség megállapításának alapja

Az Alaptörvény XXXVIII. cikk (4) bekezdése kimondja:

„Senki nem nyilvánítható bűnösnek, és nem sújtható büntetéssel olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog vagy - nemzetközi szerződés, illetve az Európai Unió jogi aktusa által meghatározott körben - más állam joga szerint nem volt bűncselekmény.”

620/B/1998. AB határozat

"Magának a kártérítésnek a szabályozásánál sem csak a reparáció, hanem a prevenció szempontja is szerepet kap, és mindkét elv érvényesül a szerződésszegés jogkövetkezményeinek jogszabályban történő rendezésénél."

Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság és a Kúria ítélete az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdését is sérti. A kártérítés mint jogintézmény a polgári jog és a büntetőjog határmezsgyéjén foglal helyet, a reparációs-helyreállító funkciója mellett, védelmi és preventív funkciója is van, amit a regresszív, pönalizáló jellege ad meg.

A jogerős ítélet az általában elvárhatóság polgári jogi elvéből levezetve, a közelebből meg nem határozott – "lépéseket kellett volna tennie" fordulattal állapítja meg indítványozó felelősségét, amely valószínűsíthetően a közszolgáltató szerv, illetve hatóság valamiféle ellenőrzését, felügyeletét, beszámoltatását jelentheti. Ezen kötelezettséget jogszabály nem írja elő, de még a vonatkozó judikatúrából sem következik.

Fentiek okán olyan magatartás elmulasztása miatt, amely magatartás tanúsítását a jogszabályok nem írták elő a vonatkozó időszakban sem, illetve csak abban az esetben írtak elő, ha annak címzettje arról a jogszabályban részletesen előírt módon előzetesen értesítést kap a közszolgáltatótól és a hatóságtól (Iv.r. alperes és V.r. alperes), azért nem csak büntető jog szférájában nem vonható felelősségre az indítványozó, hanem annak kapcsán jogállami keretek között kártérítési felelősség megállapításának sem lehet helye az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdése alapján.

Ezzel a másodfokú bíróság és a Kúria ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdését.

V. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének megsértése

Jogorvoslathoz való jog sérelme

Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése: *"Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti."*

38/2002. (IX. 25.) AB határozat

„III/1. Az Alkotmánybíróság több határozatában foglalkozott az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog értelmezésével. Legfontosabb ismérveit a következőkben összegezte:

A jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely mindenkit megillet, akinek jogát vagy jogos érdekét a bírói, államigazgatási vagy más hatósági döntés érinti. A jogorvoslathoz való jog tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági döntésekre terjed ki. A jogorvoslathoz való jog tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. A jogorvoslathoz való jog "a törvényben meghatározottak szerint" gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban megengedett az eltérő szabályozás. A jogorvoslathoz való jogot kizárólag a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében és azzal arányosan korlátozhatja a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992. 27., 31.; 1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992. 453., 454.; 513/B/1994. AB. határozat, ABH 1994. 731., 733-734.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995. 108., 109-110.; 23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 182., 186.; 24/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999. 237., 243-246.; 29/1999. (X. 6.) AB határozat, ABH 1999.294., 297-298.]”

217/2015. (VI. 5.) AB határozat

"[85] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azt, hogy az alkotmánybírósági eljárásban a jogorvoslathoz való alapvető jog szempontjából valamely döntés érdemi, ügydöntő volta a tételes jogok által ilyennek tartott döntésekhez képest viszonylagos: a vizsgált döntés tárgya és személyekre gyakorolt hatása által meghatározott. Végül arra is rámutat a testület, hogy a jogorvoslathoz való jogból mint alapjogból az adott hatósági, illetve bírósági döntés ellen biztosított **rendes jogorvoslati eszközök igénybevétele** következik. {Összefoglalva lásd: 9/2013. (III. 6.) AB határozat, Indokolás [27]–[28] bekezdések}. A jogorvoslathoz való jog gyakorlásához – egyebek mellett – elengedhetetlenül szükséges, hogy az érintettek értesüljenek a határozatról, amely jogukat vagy jogos érdekeiket érinti és megismerhessék annak tartalmát [26/2004. (VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 398.]”

Az indítványozó álláspontja szerint az a tény, hogy az indítványozó felelősségét megállapító konkrét kötelezettség, amely szerint a kéményellenőrzés elvégzése vonatkozásában a IV. rendű alperest és az V. rendű alperest meg kellett volna keresnie annak érdekében, hogy azok tájékozottassák a lakáshoz tartozó kémény vonatkozásában megtett intézkedéseikről, a perben először a II. fokú ítélet indokolásában jelent meg. Lényeges persze, hogy az ítéletben nem ilyen részletességgel szerepel a kötelezettség, hiszen sem a másodfokú bíróság sem pedig a Kúria nem fejt ki, milyen konkrét intézkedéseket ért a “lépéseket kellett volna tennie” fordulat alatt.

Ilyen kötelezettség konkrét megfogalmazásáig keresetében és későbbi beadványaiban még felperes sem jutott el (a felperes hivatkozása a Lakás tv. 7. és 8. §-a, valamint a régi Ptk. 424. § (1) bekezdése szerinti szavatossági kötelezettségre vonatkozott, amelyek tekintetében egyik bíróság sem látta megalapozottnak I.r. alperes felelősségét).

Az indítványozó ezen másodfokú határozatban megjelenő és felelősségét megalapozó érvel szemben már csak a rendkívüli jogorvoslati eljárás keretében, a felülvizsgálati eljárásban védekezhetett, amely eljárás során új tény állításának, további bizonyításnak nincs helye, a Kúria már csak a jogerős ítélet törvényességét vizsgálja. Az indítványozó a másodfokú döntésben először megjelenő felelősségét megállapító tétellel szemben már csak a rendkívüli jogorvoslati eljárás szűk kereti kötött védekezhetett, ami súlyosan sérti a jogorvoslathoz való

alkotmányos jogát, amelyet a 217/2015. (VI. 5.) AB határozat pontosít azzal, hogy a “jogorvoslathoz való jogból mint alapjogból az adott hatósági, illetve bírósági döntés ellen biztosított rendes jogorvoslati eszközök igénybevétele következik.”

A Kúria az ítélete indoklásában teljes egészében figyelmen kívül hagyta az indítványozó azon érvét, amely szerint a 2011. június 10. napján tartott éves kéményellenőrzésről felvett sormunkakönyv alapján - amelyet jelen perben a IV. rendű alperes () csatolt be az elsőfokú eljárás során - a perbeli () lakásban az éves kéményellenőrzés 2011. június 10. napján megtörtént, az ellenőrzés hibát nem talált. Az elsőfokú eljárás során eljáró szakértő szakvéleménye, a tanúk által tett nyilatkozatok alapján mind az első mind a másodfokon eljáró bíróság arra a következtetésre jutott, hogy valószínűsíthetően a jelen perbeli () lakás vonatkozásában a IV. rendű alperes által kiállított sormunkakönyv tévesen a () lakásban lefolytatott ellenőrzés adatait tartalmazza, ez azonban nem változtat azon a tényen, amennyiben IV. alperes ügyfélszolgálatán az indítványozó az ügy szempontjából releváns időszakban, azaz sértettel való bérleti jogviszony létrejöttkor (2011. október 1. napján) vagy a szerződéskötést megelőzően megérdeklődött a kéményellenőrzés elvégzésének tényét, más információt nem kaphatott volna a sormunkakönyv alapján vezetett nyilvántartásból, minthogy az ellenőrzést elvégezték és hibát nem találtak. Azaz a másodfokú bíróság által kreált és a Kúria által megerősített „lépések megtétele” kötelezettség teljesítése esetén sem szerezhett volna tudomást az indítványozó arról, hogy IV.r. alperes a kéményellenőrzést nem tudta elvégezni.

Ezzel szemben a Kúria a határozata 67. pontjában egy olyan körülmény elleni indoklással magyarázza I.r. alperes felelősségének fennállását, amire I.r. alperes sosem hivatkozott, azaz, mintha I.r. alperes előző bekezdésben ismertetett hivatkozásában azt állítaná, hogy a lakásban 2011. évben a kéményellenőrzés ténylegesen is megtörtént volna. A Kúria tehát tévesen értelmezte I.r. alperes előző bekezdésben ismertetett érvét.

Amennyiben az indítványozó a rendes jogorvoslati eljárásban, a szóbeliség elvével összhangban, kontradiktórius keretek között ki tudta volna fejteni álláspontját, a per nem végződhetett volna a fentebb ismertetett hibás döntéssel, különös tekintettel arra, hogy felperes a felülvizsgálati eljárásban beadványában az indítványozó már ismertetett érve vonatkozásában iratellenes állításokat tett, amelyek tisztázására megfelelő bírósági fórumon már nem kerülhetett sor.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme 2. oldalán ugyanis azt állította, hogy a IV. rendű alperes korrigálta a 2011. évi sormunkakönyvet, és így az indítványozó lakása már ellenőrizhetetlen lakásként volt nyilvántartva.

Az érintett sormunkakönyv un. „korrigálására” – felperes állításával szemben - a mai napig nem került sor, az tehát nem csak 2011. évben, hanem még mindig a fenti – az indítványozó lakásának ellenőrzésének sikeres elvégzésére és annak megfelelőségére vonatkozó - megállapítást tartalmazza. Ebből következően a sormunkakönyvek alapján kiállított és 2011. évben a IV. rendű alperes által az V. rendű alperesnek megküldött zárt lakás listán sem szerepel perbeli ingatlan ().

A másodfokú ítéletben jelent meg tehát az indítványozó felelősségét megalapozó kötelezettség először, azaz hogy az indítványozónak “lépéseket kellett volna tennie” a bérlő, vagy a IV. rendű alperes irányába a kéményellenőrzés elvégzésének kérdésében.

Erre vonatkozóan bizonyítás, nyilatkozattétel az eljárás egészében nem volt, nyilvánvalóan, hiszen ez a kötelezettség csak a másodfokú ítéletben jelent meg. A bérlő megkérdezéséről kizárólag a bérlő és az indítványozó, míg a IV. rendű alperes tájékoztatás céljából való megkereséséről csak az indítványozó tudott volna nyilatkozni, hiszen a IV. rendű alperes a telefonon történt megkereséseket nem rögzíti, illetve ha igen, azokat csak 5 évig őrizheti meg. Az első és a másodfokú eljárásban ezek a kérdések, amelyek megalapozták indítványozó felelősségét, nem kerültek tisztázásra. Fenti tényeket csak rendes jogorvoslat keretében lehetett volna feltárni, bizonyítási eljárás lefolytatásával.

A többfokú bírósági rendszer lényege pontosan az, hogy a felek az ügy lényegét érintően (jelen ügyben I.r. alperes szempontjából felelősségének megalapozása vonatkozásában) több fokú bíróság előtt, részletesen, tárgyaláson, szóban is kitudják fejteni álláspontjukat, nem csak a rendkívüli jogorvoslati fórum előtt, írásban, tárgyalás tartása nélkül, a rendkívüli jogorvoslat korlátozott keretei között. Az indítványozó rendes jogorvoslati fórum előtt nem fejthette ki álláspontját, nem terjeszthette elő bizonyítékait a felelősségét végül megalapozó körülmény, megállapítás vonatkozásában, ami sérti az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való alkotmányos jogát.

VI. Az ügyben szereplő egyes alaptörvény-ellenességek alapvető alkotmányos jelentősége

Jelen ügy konkrét tárgya a társasházi közöstulajdon tárgyát képező kéményellenőrzésének kötelezettsége, illetve annak az elvégzéséért való felelősség, amely hazánkban sok százezer, akár több millió társasházi lakástulajdonnal rendelkező személyt érint.

A konkrét ügy elbírálása során a másodfokú bíróság és a Kúria ítéletével áttörte a jogállamban egyedülként elfogadható és létjogosultsággal rendelkező tudomásszerzés garanciájának elvét, amely szerint az állampolgáron csak akkor kérhető számon az adott kötelezettség, ha annak beálltáról jogszabályban előírtak szerint megfelelően és szabályszerűen értesítést kap (kéményellenőrzés esedékessége, illetve annak elvégzésének megghiúsulásának ténye). Jelen ügyben az indítványozó az értesítésre azért is számíthat kellő alappal, mert annak kétszintű rendszerét és intézkedési formáit jogszabály írja elő. A jog bármely területén érvényesülő eljárási jogszabályok részletesen szabályozott közlési rendszabályt írnak elő, még a kézbesítési vélelmet is bizonyos feltételek között megdönthetővé teszik (pl.: igazolási kérelem), pontosan azért, mert az értesítés megtörténtéhez, a közléséhez, súlyos jogkövetkezmények tapadnak.

A kártérítési felelősség körében olyan kötelezettség nem teljesítése miatt marasztalta el indítványozót a jogerős ítélet, amelyet jogszabály nem ír elő és még a releváns bírósági döntésekből sem következik.

Jogállami keret között a jogorvoslathoz való jogot sérti, hogy a fél kimentését szolgáló hivatkozásait csak egy rendkívüli jogorvoslati bírói fórum előtt adhatja elő, mivel a felelősséget megállapító érvek először a jogerős ítéletben jelennek meg olyan állításokkal alátámasztva, amelyre vonatkozóan sem nyilatkozattétel, sem bizonyítás az eljárásban nem volt, és értelemszerűen még nem is lehetett.

A másodfokú bíróság és a Kúria ítéletében megjelenő tételek nem csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait sértette, hanem egyúttal a jövőben a jogállamiság keretein túllépő gyakorlatoknak adna helyt.

Budapest, 2020. szeptember 16.

Tisztelettel:

dr. Röhrich Tamás Antal
indítványozó

jogi képv.:

DEBRECZI & REISER ÜGYVÉDI IRODA

A már benyújtott mellékletek:

Fővárosi Törvényszék 10.P.20.072/2016/43. sz. rész- és közbenső ítélete
Fővárosi Ítéltábla számú 7.Pf.20.045/2018/13. sz. rész- és közbenső ítélete
Kúria számú Pfv.VIII.20.045/2019/15. sz. közbenső ítélete
I. rendű alperes 2018. november 15. napján kelt felülvizsgálati kérelme
I. rendű alperes felülvizsgálati eljárásban benyújtott 2019. április 5. napján kelt „észrevételek” című beadványa
I. rendű alperes 2017. április 20. napján kelt előkészítő irata
Felperes felülvizsgálati ellenkérelme
ügyvédi meghatalmazás